

Meer interdigicyber in de school?

Vannacht droomde ik van een school waarbij leerlingen met chipkaarten in- en uitcheckten in vaklokalen: net als bij het spoor. Maar nu registreerde het in- en uitchecken niet alleen de verblijfsduur in het lokaal, maar ook de soort en het niveau van het werk, de correcties en scores en de status van de voortgang. Bij het wakker worden sloeg mijn verbeelding meteen op hol en binnen een mum van tijd had ik het hele onderwijssysteem aangepast aan het interdigicyber tijdperk: in alle vaklokalen kon worden in- en uitgecheckt. Natuurlijk zag ik alleen nog maar de grote lijnen, maar ik beloofde mezelf het idee verder te onderzoeken en mijn omgeving met de resultaten daarvan te verrassen.

Maar voordat ik aan het onderzoek naar de realiteitswaarde van mijn in- en uitcheck-droom begin, moet ik kwijt dat zo'n droom niet zomaar uit de lucht komt vallen. Mijn verbondenheid met het onderwijs begint met het gegeven dat ik in een school ben geboren (en toevallig op 1,2,3,4,5). Door oorlogsomstandigheden werd het gebouw, waarin mijn vader schoolmeester en mijn moeder onderwijzeres was, tijdelijk een hospitaal. Hun scholen (jongens en meisjes) waren via de gymzaal met elkaar verbonden, dus waarschijnlijk ben ik er ook gemaakt, maar uitgezocht heb ik dat niet. Zowel bij mijn vader als bij mijn moeder heb ik in de klas gezeten. Veel later, vlak na het behalen van mijn onderwijsakte heb ik in datzelfde gebouw ook nog even als schoolmeester gefunctioneerd. Net als Obelix ben ik dus in de ketel gevallen en is het onderwijs aan mij blijven kleven: het zit als het ware in mijn genen.

Het was dan ook vanzelfsprekend dat ik op een kweekschool terecht kwam en het was ook niet verbazingwekkend dat ik er bij mijn afstuderen een tien voor didactiek kreeg. Alleen de rector had door dat ik voor het onderwijs niet bijzonder geschikt was: hij beweerde dat mijn gevoel voor orde te kort schoot en dat mijn verbeelding me bij de uitoefening van het beroep parten zou gaan spelen. Die man had mensenkennis, maar ik wist toen nog nauwelijks wat dat was!

Die droom kwam dus niet uit het niets, mijn verbondenheid werd nog versterkt doordat ik onderwijskunde ging studeren en over leren leerde, en over kennisoverdracht. Ik belandde op een school voor individueel voortgezet onderwijs, stortte me met overgave op het mogelijk maken van zelfstandig leren en probeerde menigeen te overtuigen van het belang daarvan. Ik dacht toen ook dat ik maar minister van onderwijs moest worden. Maar de

werkelijkheid haalde me in; de golf van vernieuwing die in de jaren zeventig heerste, werd opgeslokt en het pragmatisme overwon. Voor mij leek in het onderwijs geen plaats meer, en ik besloot mijn heil elders te zoeken. Maar het denken over het onderwijs kwam regelmatig bovendrijven: ik bleef ervan overtuigd dat naar school gaan een feest moest zijn.

Natuurlijk, met zo'n achtergrond en met die overtuiging komen onderwijsdromen vanzelf. Dus toen ik in mijn slaap merkte dat met het in- en uitchecken in klaslokalen het leerproces op een chipkaart kon worden bijgehouden, wist ik bijna zeker dat dit kansen voor onderwijsvernieuwing met zich mee zou brengen. Ik had in mijn droom vakdocenten gezien die met een gemoduleerd, en een gedifferentieerd lesaanbod, hun leerlingen in staat stelden hun eigen studie te plannen. Maar eenmaal wakker besepte ik dat dat gegeven helemaal niet revolutionair en nieuw was; in 1998 werd in het vervolgonderwijs het 'Studiehuis' gelanceerd. De overheid gaf scholen ruimte en middelen om zelfstandig leren te bevorderen, omdat het praktische en sociale vaardigheden met zich mee zou brengen. Scholen mochten aan het Studiehuis zelf een invulling te geven. Mede door het niet verplichtende karakter van de voorgestelde maatregelen kregen maar weinig initiatieven vaste grond. Wel kwam het begrip 'maatwerk' op de agenda en werden IT-docenten aangesteld die de invoering van computers mogelijk maakten.

Maar nu zijn we jaren verder! Met de huidige digitale technieken is het lesaanbod vrij eenvoudig in mootjes te hakken, te moduleren en te differentiëren. Op veel scholen gebeurt dat al, evenals het digitaal bijhouden van de leerprestaties. Maar met een chipkaart die alle facetten van het leerproces registreert gaan we een paar stappen verder. Zowel de leerling als de docent weten daarmee op elk moment op welk niveau waaraan wordt gewerkt en hoe het staat met de leerprestaties. De overzichtelijkheid van alle activiteiten binnen de school maakt ook de begeleiding van de leerlingen een stuk gemakkelijker. Zou individualisering en differentiëring nu kansrijker zijn dan ooit? Voor mij staat de waarde van die twee begrippen vast, maar of de invoering ervan bewerkstelligd moet worden met hulp van een vergaande registratie ligt niet meteen voor de hand.

Vragen heb ik dus genoeg: hoe zit het met de privacywetgeving en wie krijgt het recht om de gegevens op de chipkaart uit te lezen? Moet het wel een chipkaart worden, is een mobieltje niet veel handiger? En hoe fraudegevoelig is zo'n systeem. Als ik mijn in- en uitcheck droom openbaar zou maken, zouden er nog beduidend meer vragen bijkomen. Gaan de meeste klassikale situaties bijvoorbeeld verdwijnen en worden de leeftijdsgrenzen ook opgeheven? Is het hele idee eigenlijk niet veel te ingewikkeld en ook te kostbaar om uit te voeren?

Door al die vragen waarop ik geen antwoord heb, vraag ik me af of mijn droom wel werkelijkheidswaarde heeft, of mijn droom me niet bedriegt! Weliswaar kan ik me heel goed een klaslokaal in 2025 voorstellen waarbij

jongeren digitaal in de weer zijn met een gestructureerd lesaanbod, maar hoe moet je daar nu een begin aan maken? Kan ik daarvoor iets bedenken? Ik ben dan wel in de ketel gevallen en met ziel en zaligheid verbonden aan het onderwijs, maar dat betekent nog niet dat ik over voldoende kennis van zaken beschik om vergaande voorstellen te doen. Moet in mijn droom wel aankaarten?

Op de kweekschool zou de rector zeggen dat mijn verbeelding me weer parten speelt, maar de pedagogiekleraar zou me aanmoedigen in mijn opvatting dat de school meer interdigicyber moet worden omdat de informatica ontwikkelingen in de samenleving gewoon doorgaan. Ik ben ervan overtuigd dat er binnenkort iemand opstaat die zal beweren dat met het in- en uitchecken van vaklokalen het leerproces alleen maar gediend is. Waarschijnlijk wordt daar nu al ergens over gepraat en misschien is er al een aanzet gegeven tot die onvermijdelijke ontwikkeling. Maar het kan ook zijn dat ik dit alles alleen maar droom, en dan wordt het tijd dat er iemand komt om mij uit die droom te helpen.

Frits Le Roux